PROSTOR

pavel hrnčíř
střepy v mlíce

PROSTOR

Pavel Hrnčíř

PROSTOR

Pavel Hrnčíř

Střepy v mlíce

Praha, 2025

PROSTOR

Většina postav, událostí a míst v této knize je smyšlená.

© Pavel Hrnčíř 2025
© PROSTOR 2025

ISBN 978-80-7260-633-7

„Přestaň mě tahat za vlasy, nebo tě uhodím pěstí do hlavy, že ti vjede do prsou a ty se budeš dívat svými žebry ven jako žalářními mřížemi."

Charles de Coster: Tyll Ulenspiegel a Lamm Goedzak

To je můj muž!

Zasněný, úplně mimo.

Můžu do něj hučet od nevidím do nevidím, nic kloudného z něj stejně nevypadne, nanejvýš hrstka nacvičených frází.

Hlava mu létá v oblacích, točí se kolem své osy, hned bych mu ji s gustem přitloukla hřebíkem k podlaze.

Chňapla bych ty jeho buclaté tváře a zašeptala mu do tvarohového ciferníku: „Poslouchej mě, konečně!“

I.

srpen 2001 – říjen 2002, Paříž

Srpen 2001
Maud

čtvrtek 30. 8.

Ne, opravdu nepřeháním, takovou nádheru nečekal.

Bezelstně se šine k místu činu.

Můj muž. Mírně nahrbený, nesměle vstupuje postranním vchodem do úzké recepce Lucemburského paláce v šesté pařížské čtvrti. S plastovou propustkou na krku pokračuje do konferenčního sálu Senátu, barokní auly s honosně zlacenou klenbou, chráněné dílny politických veteránů: 290 mužů, 32 žen, začátek školního roku klepe na dveře. Na stěnách francouzských radnic visí fotografie Chiraca v zahradě Elysejského paláce od Bettiny Rheims. Prezidentovu důvěru získala černobílou sérií portrétů androgynních adolescentů Modern Lovers z roku 1990.

V předsálí se ho ujme vyzáblý stážista, odfajfkuje jeho jméno na seznamu, pozdraví krkolomnou češtinou a doprovodí ho ke stolu s papírovou cedulkou, na které je kaligrafickým písmem vyvedené: *M.M.*

Vedle jmenovky leží hromádka listů A4 s předtištěným logem Senátu, hladce ořezaná tužka 2HB, karafa s vodou, sklenice a program semináře Investiční příležitosti ve východní Evropě.

Rozmrzele dosedne na repliku židle ve stylu Ludvíka XIV. s nevábnou vyhlídkou na tři hodiny nudy se

dvěma pauzami na kafe – nemilovaný svět sebestředných monologů, odtažitých rozhovorů a polopatických vtipů přiškrcených svěrací kazajkou korektního protokolu.

Nestíhá, jen s odřenýma ušima udržuje požadovanou úroveň odborné konverzace. Jedna dvě hlubší otázky k tématu a příslib rozvinutější diskuse vyšumí jako pára nad hrncem.

Alespoň netrpí sebeklamem – opatrně se krčí v bezpečné vzdálenosti od dotěrných zájemců o zasvěcené odpovědi. Koneckonců zanícených diskutérů je na světě habaděj, stejně by jen papouškoval stokrát recyklované myšlenky.

Sladká nevědomost tvaruje na jeho tváři přihlouplý výraz plyšového králíčka, se kterým si nikdo nechce hrát.

Občas M.M. podezírám, že si ten kukuč pěstuje úmyslně. S nedůvěrou zkoumám jeho obličej, když si při snídani nalévá mlíko do kafe, aniž by mi věnoval špetku pozornosti.

Jsem pro něj vzduch, dokud netřísknu skleničkou o podlahu. Taky mi občas bouchnou saze. Vyplašeně vystrčí růžky ze své ulity a schlíple se odšourá pro smeták s lopatkou.

Ostré střepy mu křupou pod bosýma nohama. Setřu krvavé stopy papírovým ubrouskem a na omluvu zabrblám: „Snad se zas tolik nestalo."

M.M. bezmyšlenkovitě civí na stěny sálu. Pozlacené voluty, mramorové krby, křišťálové lustry, bílé skelety dělených oken, pilastry s korintskými hlavicemi.

2HB mu těkavě tančí mezi prsty.

Vrchní list hromádky počmáral chaotickou pavučinou jalových figur, nepravidelnými geometrickými obrazci a marným pokusem o koňskou hlavu.

M.M. a jeho umělecké sklony. Dal by cokoliv za ždibec hudebního nebo alespoň výtvarného nadání. Když mu v šestnácti došlo, že nepobral ani za nehet talentu, pustil k vodě jakékoliv pokusy o důstojnější životní mety.

Osud mu nadělil profesi bezvýznamného úředníka, dokud ho překvapivé rozhodnutí výběrové komise nevyneslo na pozici osobního tajemníka dr. Hanse Meyera z Drážďan, ředitele centrály pro Francii a východní Evropu mlékárenského koncernu LACTIS PLANET.

Rozhodnutí, nad kterým se často usmívá, moc dobře ví, že stál až na posledním místě v zástupu nabiflovaných uchazečů o pohodlné úřednické místo, o prosklený růžek v nejvyšším patře pařížské centrály koncernu, s výhledem na koruny platanů lemujících Champ-de-Mars, s důstojnou jmenovkou na dveřích a soukromým kávovarem na kapsle Nespresso z bezedné erární zásoby – splněné přání všech maminek.

Přesto to úplně nevzdal a po nocích ze sebe potí krátké povídky. Ukládá si je do složky ROZEPSANÉ. Komické zpravodajství o svém bytí. Některé z nich fantazírují o románu se silným životním příběhem. Zbývá připsat pár stránek, dotáhnout zápletku, přehodit slovosled, doladit rytmus...

A jsme doma. Je mu jasné, že bez rytmu se dál nehne.

Jak může snít o románu, když se mu nedaří roztančit ani jednu jedinou postavu?

> Sobota, 1. července 1976. Předměstí Karlových Varů, řadový dům se zahradou s půlmetrovou vrstvou navezené hlíny, původně škvárové hřiště.
>
> První den prázdnin, budíček v půl šesté, bratr a ty – o tři roky mladší blonďák s ustrašenými očky. Otec vám namaže krajíc chleba s oschlým taveným sýrem, lepkavá sousta zapíjíte spařenou meltou.
>
> Zatímco snídáte, připravuje v zahradní boudě nevábný lektvar. Do smaltovaného hrnce slévá zbytky barev z rezavých plechovek odložených na rozviklaných etažérech ze starých lešenářských fošen. Přelomenou násadou od hrabiček míchá barvy v jednolitou šedočernou hmotu. Stejný odstín použil o čtyři roky dříve Gerhard Richter v cyklu Grey.
>
> Část husté břečky odlije do dvou hliníkových ešusů, ze šuplíku vyštrachá vypelichané štětečky, křičí na vás z prosklené verandy – v roztrhaných vyšisovaných montérkách nastupujete na plac. Soukáte neforemné prsty do tuhých rukavic, klopíte

hlavy, čekáte na instrukce. Stojíte před vysokým drátěným plotem o délce devadesát metrů, šířka pole mezi sloupky sto osmdesát centimetrů. Na kloubech prstů vás svědí odřeniny od drátěných kartáčů, kterými jste o jarních víkendech strhávali z drátů rezavé slupky starého nátěru.

Otec ponoří špičku opelichaného štětce do ešusu, nasaje barvu, přesně do půlky štětinek. Pevnou rukou rozetře nevábnou hmotu po linkách drátěného plotu, pečlivě pronikne do spojovacích uzlíků. Postup pro jistotu opakuje.

Stojíte s bratrem nakročeni čely k sobě, čekají vás stovky hodin intenzivní malby. Na ochranu proti horkým paprskům poledního slunce vyfasujete seprané reklamní kšiltovky.

První den končíte po setmění. Další dny tempo zrychlujete, na úkor požadovaného výsledku. Otec se mrzutě vrací k názorné prezentaci, musíte plot přemalovat, ztrácíte několik dnů.

Červenec pryč, nejste ani za půlkou.

Hádáte se, nenávidíte jeden druhého, bouříte se, brečíte si na ramenou, utíkáte z domova a před setměním se zbaběle vracíte. Křečovitě se smějete jeden druhému, dlouhé hodiny mlčíte, jeden den jste si blízcí na dotek, druhý den se neznáte.

> Od půlky srpna před plotem postávají milovníci abstraktního umění z nedaleké chatové osady. Ta barva! Bedlivě sledují tahy vašich štětců.
>
> Plot postupně nabírá obrysy monumentálního výtvarného díla oddělujícího soukromou zahradu od veřejného prostoru. Poslední den prázdnin, krátce před západem slunce. Máte hotovo. Už chybí jen podpisy.
>
> Otec se postaví v přiměřené vzdálenosti od plotu, nejprve přelétne celek a pak pečlivě studuje detaily. Zástup přihlížejících fanoušků mu visí na rtech. Aniž by otec tušil cokoliv o existenci Richterova díla, uznale přikývne. Ukláníte se, bouřlivý potlesk, obecenstvo nadšeně vykřikuje, píše se o vás v kulturní rubrice okresních novin.

Konferenčním sálem zahučí sborový nádech. Řečník za pultíkem zmlkne.

Do sálu vstoupila žena v tmavomodrém kostýmku s širokým bílým lemem, na první pohled nákup z druhé ruky anebo dárek od starší přítelkyně.

M.M. se probere z letargického polospánku. Zmateně těká očima po sále, neuteklo mu něco?

2HB mu proklouzne mezi prsty a s nečekaným cvrkotem se rozkutálí po naleštěných parketách.

Sál s úlevou vypustí zadržovaný vzduch a průvan načechrá papírové hromádky na stolech.

M.M. se s omluvným pokrčením ramen shýbne po tužce, nikdo mu ale nevěnuje pozornost.

Řečník si odkašle do mikrofonu a pokračuje v monotónním chrlení nezáživné myšlenkové hmoty.

Žena se zastaví.

Ostrá uhrančivá tvář, černé vlasy.

Nádhera.

Pod loktem se jí pohupuje kabelka Louis Vuitton. M.M. se před očima mihotají vybledlá písmenka LV, LV, LV, LV, dotěrný refrén, zlaté iniciály vysázené patkovým písmem na hnědé kůži. Mohla by si je vytetovat na čelo: *Je suis LV*.

M.M. si vzpomene na naše první setkání. Jiskřivé šumění zlatých vlasů, nevěřil vlastním očím. Nevěřil ani vteřinu, že najde odvahu a promne je mezi prsty. Schoulila jsem se mu do náruče. Zlatá vůně ho omámila.

Bezostyšně na ni zírá.

Nábytek i nástěnné fresky konferenčního sálu ustoupily do vedlejší role rozmazané stafáže.

Stážista uvede černovlásku ke stolu se jmenovkou *Maud Gallucci-Tarrot*. Upjatě se ukloní a nabídne jí sklenici vody.

Do sálu proklouzne zaprášený kužel slunečních paprsků, které se doposud krčily za šedivou hradbou smogové inverze. Skleničky na stolech se na okamžik proměňují ve třpytivé krystaly.

Žena vyloží na stůl černé pouzdro se slunečními

brýlemi. Ohlédne se, zachytí pohled M.M. Povzbudí ho úsměvem.

M.M. instinktivně ucukne.

V hlavě se mu však okamžitě klube plán.

Bude kolem ní kroužit. Jako plíživý karusel automobilů okolo Vítězného oblouku, ve dne v noci. Prolistuje všechny telefonní seznamy, projede stránky informačního systému MINITEL a internetového vyhledávače YAHOO!, opráší staré kontakty.

Zpočátku široký kruh bude užší a užší, až se smyčka utáhne do velikosti kulaté desky kavárenského stolu. Nechtěně se dotknou koleny.

Řečníci se předhánějí v nekonečně dlouhých projevech. M.M. o pauze uprchne z paláce a pronajme si dětskou maketu plachetničky v Lucemburské zahradě. Strká ji dřevěnou tyčkou po hladině osmibokého jezírka, přivře oči, vítr ji žene na druhý konec oceánu. *Les voiliers du Luxembourg*. V podpalubí voní cukrová třtina, v přístavu čekají na čerstvou zásilku.

Cestou domů koupí bagetu.

Tiskne ji v dlani, pod papírovým ubrouskem tluče horké srdce.

Drží se jí jako klíště, tisíckrát karikovaného symbolu Francie, lahodně nadýchaného těsta z bílé mouky.

Pulz rychle uvadá, před vchodem do domu bageta

vychladne na teplotu lidského těla. V dlani ho škrábe slupka nehybné okoralé hmoty.

Milovaná Paříž. Pořád dokola listoval zažloutlým antikvárním průvodcem „Paris et ses environs“ *v modrém přebalu z populární edice Les Guides Bleus, 631 stránek tenkého biblového papíru. Dárek od Alexandry, kučeravé profesorky francouzštiny, byla to láska na první pohled. Uvnitř našel dvě přilepené jízdenky na noční vlak do Paříže s přestupem v Mnichově.*

V hotelu spali na oddělených postelích. Alexandra milovala francouzské šansony, potichu mu zpívala před usnutím:

„Toi, petit, que tes parents
Ont laissé seul sur la terre
Petit oiseau sans lumière, sans printemps
Dans ta veste de drap blanc
Il fait froid comme en Bohème...“

Nosila mu na Place du Tertre bagety se šunkou, máslem a sýrem. K večeři lahev červeného.

Romantický Montmartre. Pokoušel se malovat žánrové obrázky v plenéru, líp mu to ale šlo podle pohlednic.

(ukázka ze složky ROZEPSANÉ)

Byl si jistý, že se do Paříže jednou přestěhuje. Tak jako si byl jistý útěkem z ospalého západočeského maloměsta do Prahy. Dokonce mu tenkrát hlavou problesklo, jak

bude vypadat činžák v patnácté pařížské čtvrti, ve které dnes žijeme. I když uprostřed normalizačního dusna mohl snít nanejvýš o víkendovém výletu do Drážďan anebo o prázdninách s rodiči v Rumunsku.

Jeho neomylná intuice.

Máloco mu jde líp.

Pařížský sen jsem mu nezkazila. Poslušně se za ním vleču, přestože toužím po městě, ze kterého se dá rychle vypadnout. Paříž mě nikdy nelákala, miluji smíchovské nádraží, zaprášené nástupiště, dvě tři stanice podél Berounky, pak vystoupat nad vesnice, bzučící louky a voňavý les. Chybí mi spolužáci ze střední, ze základky a přátelé, které bych teprve potkala.

Nabídku koncernu však nešlo odmítnout. Bětka ten večer sfoukla první svíčku z piškotového dortu, na účtu pár tisíc, v Univerzitní knihovně pro mě místo nedrželi, seběhlo se to ze dne na den.

Na letišti Charlese de Gaulla nás vítali s kyticí, služební byt v osmém patře, jednou týdně uklízečka. Závrať. Všechno jinak. Od začátku. A špatně.

Začala jsem amatérsky malovat, přihlásila jsem se do sobotního výtvarného kurzu paní Mitsuke v osmnácté čtvrti, u stanice metra Chateau Rouge.